

Slutbetyg i grundskolan, våren 2014

I denna promemoria redovisas slutbetygen för elever som avslutade årskurs 9 vårterminen 2014. Syftet är att ge en beskrivning av slutbetygen utifrån den officiella statistiken och att lyfta fram de huvudsakliga resultaten.

Slutbetyg sätts utifrån de kunskapskrav som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret. Slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången våren 1998. Från och med våren 2013 anges slutbetygen med betygsskalan A-F, där A-E står för godkänt betyg och F står för ej godkänt betyg. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av att eleven varit frånvarande, ska betyg inte sättas i ämnet. Det markeras med ett streck (-) i betygskatalogen.

Våren 2014 avslutade 97 260 elever årskurs 9.¹ Närmare 17 procent av eleverna som avslutade årskurs 9 våren 2014 gick i en fristående skola. Resultaten från elevernas slutbetyg våren 2014 beskrivs nedan utifrån elevernas ämnesbetyg, elevernas genomsnittliga meritvärde samt elevernas behörighet till gymnasieskolan. Det är enbart slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet som resultaten visar.²

Elevernas ämnesbetyg

Betyg sätts enligt betygsskalan A-F, där A-E är godkända betyg och F är ett underkänt betyg som visar att eleven inte nått upp till kunskapskraven i ämnet. Har betyg inte kunnat sättas på grund av att eleven varit frånvarande så sätts ett streck (-). Majoriteten av ämnena i grundskolan är obligatoriska och läses av samtliga elever. Ett mindre antal ämnen, moderna språk som språkval respektive elevens val, modersmål teckenspråk och svenska som andraspråk läses endast av elever som valt eller är berättigade att läsa dessa ämnen. Diagrammet nedan visar fördelningen av betyg i respektive ämne, våren 2014.

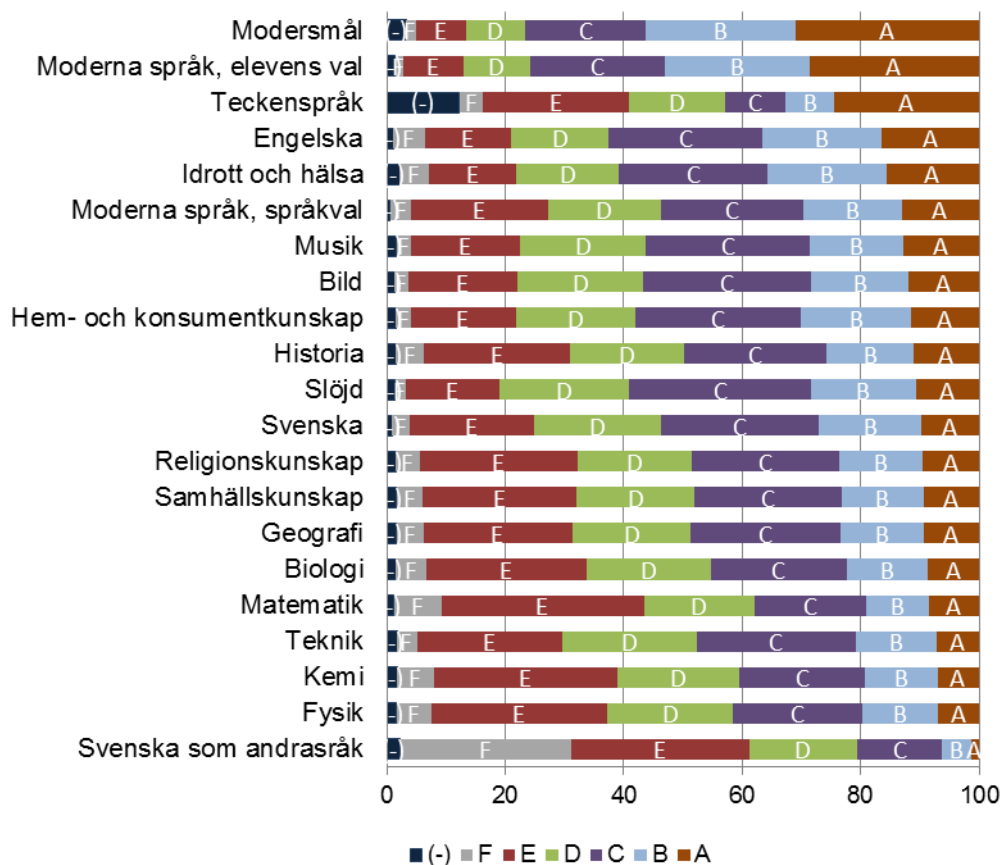
¹ Elever som avslutat årskurs 9 och har fått eller skulle ha fått slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet (97 008), samt elever i internationella skolor (252) som har andra bedömningssystem.

² Det är 57 elever från internationella skolor som har fått slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet som är med i redovisningen. Totala antal elever som fått eller skulle ha fått slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet är 97 063 elever.

PM

2 (15)
Dnr: 2014:00254

Diagram 1. Betygsfördelning (%) i grundskolans ämnen våren 2014.

Som diagrammet visar finns det stora skillnader i betygsfördelningen mellan olika ämnen. I snitt var C det vanligaste betyget, följt av betyget E. Störst andel elever med betyget A var det i de mindre ämnena modersmål, moderna språk som elevens val och teckenspråk³. Av de ämnen som är obligatoriska för alla elever var betyget F vanligast i svenska som andraspråk, följt av matematik och kemi. Att få ett streck i betyg på grund av frånvaro var vanligast i de mindre ämnena svenska som andraspråk, teckenspråk och modersmål, följt av det för alla elever obligatoriska ämnet idrott och hälsa.

Tabell 1 nedan visar fördelningen av betyg genom en så kallad *genomsnittlig betygspoäng*. Den genomsnittliga betygspoängen avspeglar det genomsnittliga betyget i respektive ämne. En hög genomsnittlig betygspoäng innebär att en stor andel elever har höga betyg jämfört med en låg genomsnittlig betygspoäng. Den genomsnittliga betygspoängen i respektive ämne beräknas för elever som fått betyg (A-F). Betygssteget F ger 0 poäng, E ger 10 poäng, D ger 12,5, C ger 15, B ger 17,5 och A ger 20

³ Färre än 50 elever hade läst ämnet teckenspråk och fått betyget A-F eller streck (-).

poäng. Den högsta möjliga betygspoängen är 20 poäng och det lägsta är 0 poäng i respektive ämne.

Tabell 1. Genomsnittlig betygspoäng per ämne, våren 2014. Visat för samtliga elever och uppdelat på flickor och pojkar.

Ämne	Genomsnittlig betygspoäng		
	Samtliga	Flickor	Pojkar
Modersmål	16,3	16,8	15,8
Moderna språk, elevens val	16,1	16,6	15,3
Engelska	14,4	14,8	14,0
Slöjd	14,4	15,1	13,7
Idrott och hälsa	14,4	14,2	14,6
Hem- och konsumentkunskap	14,3	15,5	13,1
Bild	14,2	15,6	12,9
Musik	14,2	15,0	13,4
Teckenspråk*	14,1	15,3	13,2
Moderna språk, språkval	13,9	14,8	12,9
Svenska	13,9	15,1	12,7
Historia	13,5	14,1	12,9
Religionskunskap	13,4	14,3	12,5
Teknik	13,4	13,9	12,9
Geografi	13,3	14,0	12,7
Samhällskunskap	13,3	14,1	12,6
Biologi	13,1	13,9	12,4
Fysik	12,7	13,2	12,3
Kemi	12,6	13,3	12,0
Matematik	12,3	12,6	12,0
Svenska som andraspråk	8,8	9,6	8,1

* Färre än 50 elever hade fått betyget A-F och ingår i beräkningarna

Den genomsnittliga betygspoängen visar att eleverna fick högst betyg i ämnena modersmål, moderna språk som elevens val och i engelska. Lägst genomsnittligt betyg var det i ämnena svenska som andraspråk, matematik, samt i de tre naturorienterade ämnena kemi, fysik och biologi.

Elever som inte når upp till kunskapskraven

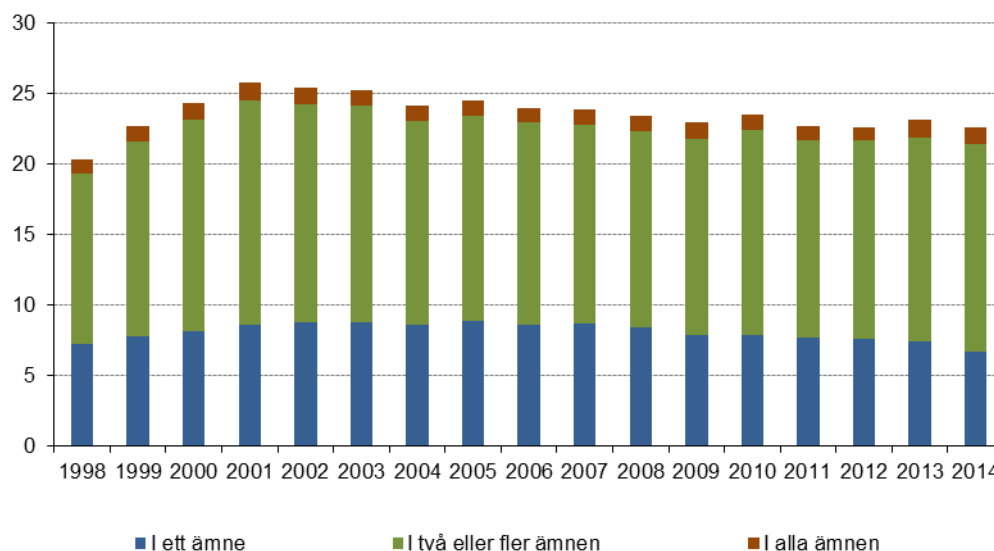
Diagram 2 nedan visar andelen elever som inte nådde kunskapskraven (A-E) i ett ämne, i två eller flera ämnen, samt elever som inte nådde kunskapskraven i något ämne. Resultaten visas över tid, sedan det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet infördes läsåret 1997/98.

PM

4 (15)

Dnr: 2014:00254

Diagram 2. Andel (%) elever som inte nådde kunskapskraven i ett ämne, två eller flera ämnen samt alla ämnen åren 1998–2014.⁴

Av de elever som avslutade årskurs 9 våren 2014 var det 21 980 elever som inte nådde upp till kunskapskraven i ett, flera eller samtliga ämnen. Andelen elever som inte nådde kunskapskraven i ett, flera eller samtliga ämnen har minskat något från föregående läsår från 23,0 procent till 22,6 procent. Av eleverna i årskurs 9 våren 2014 var det 6,7 procent som inte fick godkänt betyg i ett ämne och 14,7 procent i två eller fler ämnen. Andelen elever som saknar godkänt betyg i ett ämne har minskat något de senaste åren medan andelen elever som saknar godkänt betyg i fler än ett ämne har ökat. 1 188 elever nådde inte upp till kunskapskraven i något ämne alls, vilket motsvarar 1,2 procent av samtliga elever. Andelen elever som inte får slutbetyg i något ämne har varierat mellan 0,9 och 1,2 procent sen våren 1998. Det motsvarar 900–1400 elever för respektive läsår.

77,4 procent av eleverna nådde kunskapskraven i alla ämnen, det vill säga fick lägsta betyg E. Tabell 2 visar andelen elever som uppnått kunskapskraven (A-E) i respektive ämne.

⁴ Till och med 2012 var det detsamma som uppnått målen, med den tidigare 3 gradiga betygsskalan.

Tabell 2. Andel elever som nått kunskapskraven (A-E) i respektive ämne, våren 2014. Visat för samtliga elever och uppdelat på flickor och pojkar.

Ämne	Uppnått kunskapskraven (A-E)		
	Samtliga	Flickor	Pojkar
Moderna språk, elevens val	97,1%	97,6%	96,6%
Slöjd	96,8%	97,3%	96,4%
Bild	96,4%	97,3%	95,6%
Svenska	96,1%	97,4%	94,9%
Moderna språk, språkval	95,9%	97,1%	94,5%
Hem- och konsumentkunskap	95,9%	96,5%	95,3%
Musik	95,8%	96,5%	95,2%
Modersmål	95,1%	96,1%	94,0%
Teknik	94,9%	95,6%	94,3%
Religionskunskap	94,3%	95,5%	93,2%
Samhällskunskap	93,8%	94,9%	92,9%
Geografi	93,8%	94,8%	92,9%
Historia	93,7%	94,5%	92,9%
Engelska	93,6%	94,5%	92,6%
Biologi	93,3%	94,6%	92,2%
Idrott och hälsa	92,9%	92,3%	93,5%
Fysik	92,4%	93,3%	91,5%
Kemi	92,0%	93,4%	90,7%
Matematik	90,7%	91,4%	90,0%
Teckenspråk*	83,7%	..	79,3%
Svenska som andraspråk	68,8%	72,4%	66,0%

* Färre än 50 elever hade fått betyget A-F och ingår i beräkningarna

Det var störst andel elever som nådde kunskapskraven i ämnet moderna språk som elevens val, följt av slöjd, bild och svenska. Lägst andel som nådde kunskapskraven var det i svenska som andraspråk, följt av teckenspråk, matematik, kemi och fysik.

Genomsnittligt meritvärde

Eleverna söker in till gymnasieskolan med ett meritvärde som räknas fram utifrån elevens slutbetyg. Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Betygsteget F ger 0 poäng, E 10 poäng, D 12,5 poäng, C 15 poäng, B 17,5 poäng och A 20 poäng.

En nyhet för läsåret 2013/14 är att elever som har godkänt betyg i moderna språk som språkval får söka in till gymnasieskolan med ett meritvärde om 17 ämnen⁵. Det innebär att till de övriga 16 bästa betygen läggs betyget i moderna språk som

⁵ 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039)

PM

6 (15)

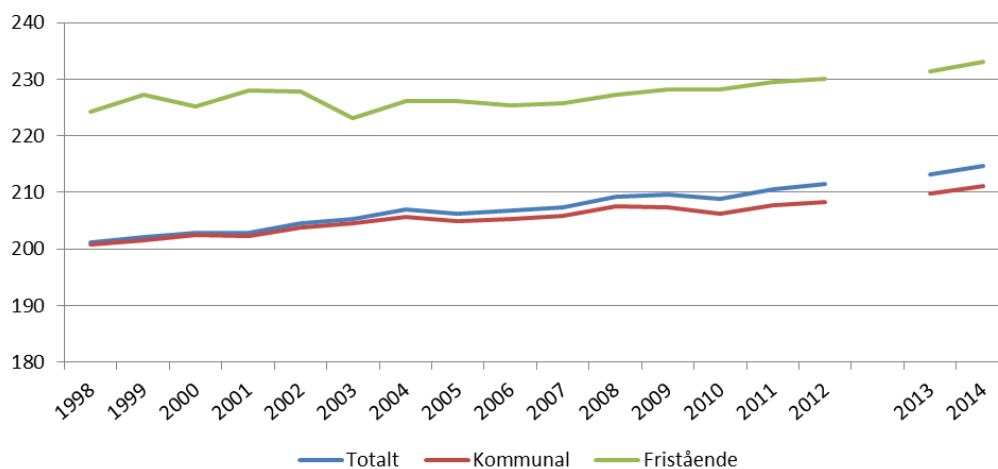
Dnr: 2014:00254

språkval som ett 17:e betyg i meritvärdet. Det är endast språket inom ramen för språkval⁶ som ger extra meritpoäng och som kan läggas till som ett 17:e ämne. Det innebär att elever som har 17 ämnen kan få max 340 meritpoäng istället för 320 poäng när det är 16 ämnen som ingår.

Genomsnittligt meritvärde beräknas för de elever som har minst ett godkänt betyg, dvs lägst betyg E i ett ämne. Resultaten av det genomsnittliga meritvärdet redovisas för 16 respektive 17 ämnen. Tidsserierna för genomsnittligt meritvärde i diagram 3 och 4 nedan avser 16 ämnen.

Våren 2014 var det genomsnittliga meritvärdet för 16 ämnen 214,8. Det är en ökning från föregående år med 1,7 meritvärdespoäng. Diagrammen 3 och 4 nedan illustrerar det genomsnittliga meritvärdet åren 1998–2014. Från och med våren 2013 beräknas meritvärdet utifrån betygsskalan A-F. Denna förändring markeras med ett avbrott i tidsserien nedan. Diagram 3 visar skillnaden mellan fristående och kommunala skolor över tid.

Diagram 3. Genomsnittligt meritvärde för kommunala och fristående skolor, åren 1998–2014.*

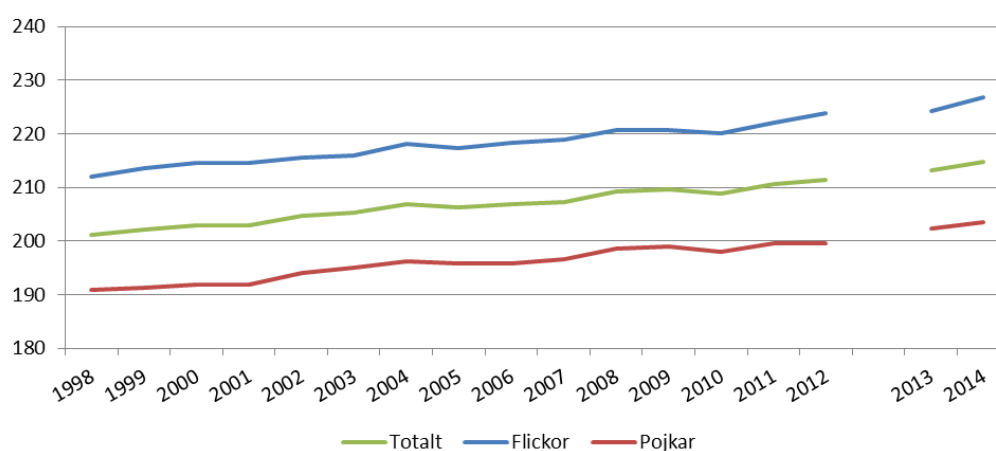
* Avser 16 ämnen.

⁶ I insamlingen av slutbetyg i moderna språk som språkval ingår även elevers betyg som läst alternativet modersmål, vilket inte går att urskilja från modernt språk. Det innebär att i beräkningen av meritvärde om 17 ämnen ingår en del betyg som avser alternativet modersmål. Alternativet modersmål ska inte ge ett 17:e betyg i meritvärdet. Redovisningen av genomsnittligt meritvärde om 17 ämnen görs för riket men inte på lägre nivå. Osäkerheten finns att det inte är enbart modernt språk som språkval som avses men att det slår mindre fel på riket jämfört med statistik för län, kommun och skola.

Elever i fristående skolor har generellt sett ett högre genomsnittligt meritvärde än elever i kommunala skolor. Våren 2014 hade elever på fristående skolor 233,1 i genomsnittligt meritvärde och elever på kommunala skolor 211,0. Det skilde därmed i snitt 22 meritvärdespoäng mellan kommunala och fristående skolor, vilket är en marginell ökning av skillnaden från våren 2013.

Diagram 4 visar skillnaden mellan flickor och pojkars genomsnittliga meritvärde över tid.

Diagram 4. Genomsnittligt meritvärde för flickor och pojkar samt totalt, åren 1998–2014.*

* Avser 16 ämnen.

Flickor har i genomsnitt ett högre meritvärde än pojkar. Våren 2014 var flickornas genomsnittliga meritvärde 226,8 medan pojkarnas var 203,5. Det skilde därmed i snitt drygt 23 meritvärdespoäng mellan flickorna och pojkarna, vilket är en något större skillnad än våren 2013.

Det nya meritvärdets påverkan

De elever i årskurs 9 2013/14 som fick ett godkänt betyg i modernt språk som språkval kan lägga till det som ett 17:e ämne i meritvärdet. De elever som har godkänt betyg i modernt språk som språkval har meritvärde om 17 ämnen medan övriga elever har meritvärde om 16 ämnen. I redovisningen av genomsnittligt meritvärde för 17 ämnen ingår i elevers meritvärde om 16 ämnen.

Läsåret 2013/14 var det 67 procent av eleverna som läste moderna språk som språkval och det var 61 procent som uppnådde godkända betyg i ämnet. Det motsvarar respektive andel föregående läsår då modernt språk som språkval inte gav möjligheten att läggas till som ett 17:e ämne inför gymnasievalet 2013.

I beräkningen av genomsnittligt meritvärde för dem tillsammans blir ökningen i snitt 7,3 meritpoäng jämfört med genomsnittligt meritvärde av 16 ämnen enbart.

PM

8 (15)

Dnr: 2014:00254

Ökningen blir lite olika stor beroende på vilken elevgrupp det är, vilket beror på att olika elevgrupper läser modernt språk som språkval i olika hög grad. De elever som har godkänt betyg i modernt språk som språkval, dvs. har godkänt betyg i 17 ämnen hade 257,7 i genomsnittligt meritvärde. Beräknat för 16 ämnen var dessa elevers genomsnittliga meritvärde 245,8. Det är avsevärt högre än det genomsnittliga meritvärde som eleverna med enbart 16 ämnen hade, 163,5. Det innebär att de elever som har godkänt i 17 ämnen hade i genomsnitt betyget C oavsett om det beräknas på 16 eller 17 ämnen. De elever som har enbart 16 ämnen hade genomsnitt betyget E i samtliga 16 ämnen.

I tabell 3 görs en jämförelse av resultaten beroende på om meritvärdet är beräknat på 16 eller 17 ämnen.

Tabell 3. Genomsnittligt meritvärde baserat på 16 respektive 17 ämnen 2014.

	Genomsnittligt meritvärde		Genomsnittlig meritvärdespoäng, ökning	Andel elever med 17 ämnen
	16 ämnen	17 alt 16 ämnen		
Totalt	214,8	222,1	7,3	61
Kommun	211,0	218,2	7,2	60
Fristående	233,1	241,7	8,6	70
Flickor	226,8	235,2	8,4	67
Pojkar	203,5	209,9	6,4	56

Den största ökningen syns bland flickor samt elever i fristående skolor, vilket innebär att dessa elever läser modernt språk som språkval i högre grad än pojkar och elever i kommunala skolor. Därmed är det generellt sett elever med redan höga betyg som ökar sitt meritvärde i och med att 17 ämnen inkluderas.

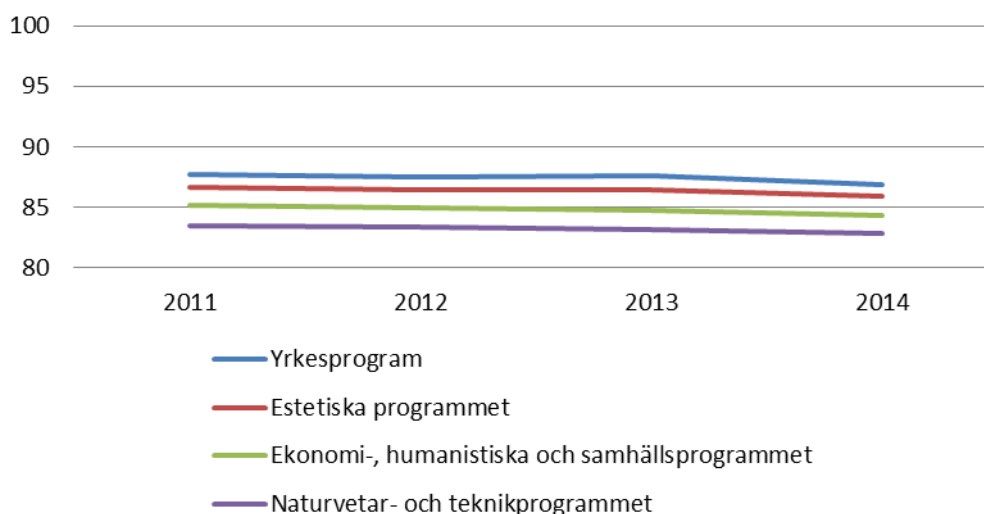
Behörighet till gymnasieskolan

Inför hösten 2011 infördes olika krav för att vara behörig att söka till en gymnasieutbildning beroende på om man väljer yrkesprogram eller högskoleförberedande program. Precis som tidigare läsår måste eleven ha godkänt i engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. Det var tidigare det enda kravet för samtliga gymnasieutbildningar. Den som väljer att söka ett yrkesprogram måste från och med hösten 2011 utöver dessa tre ämnen även ha betyg i ytterligare fem ämnen, det vill säga totalt åtta ämnen. För de högskoleförberedande programmen gäller utöver att ha godkänt i engelska, matematik och svenska alternativt svenska som andraspråk, även ha godkänt betyg i ytterligare nio ämnen, sammanlagt tolv ämnen. För ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetarprogrammen ska fyra av de nio övriga godkända ämnena vara geografi, historia, religionskunskap och sam-

hällskunskap. För naturvetar- och teknikprogrammen ska eleven ha godkänt i biologi, fysik och kemi. För estetiska programmet är de nio ämnena valfria.

De elever som gick ut årskurs 9 våren 2014 var den fjärde årskullen som sökte till gymnasieskolan med de ändrade behörighetskraven. Diagram 5 nedan visar elevernas behörighet till gymnasieskolans program år 2011–2014.

Diagram 5. Andel (%) elever som har behörighet till gymnasieskolans yrkes- och högskoleförberedande program.

Våren 2014 var det 13,1 procent av årskurs 9 eleverna som saknade behörighet att söka till gymnasieskolans nationella program.⁷ Motsvarande andel våren 2013 var 12,4 procent. Behörighetskraven är lägst till yrkesprogrammen. Att vara behörig till yrkesprogram innebär även att vara behörig till högskoleförberedande program för de flesta eleverna. Det är knappt 1 procent av eleverna som avslutat årskurs 9 våren 2014 som enbart var behöriga att söka till yrkesprogram, vilket motsvarar 930 elever.

Elever som är obehöriga att söka till gymnasieskolans nationella program saknar ett eller flera godkända betyg av de 8 ämnen som är kravet. Majoriteten, 79 procent, av dem saknar två eller fler ämnen medan 9 procent saknar godkända betyg i samtliga ämnen. Det är 12 procent som saknar godkänt betyg i enbart ett ämne. Även bland elever som har behörighet till gymnasieskolan saknar 6 procent godkänt betyg i ett ämne och 5 procent i två eller flera ämnen. Trots att de saknar godkänt betyg i samtliga ämnen så har de godkänt i minst 8 ämnen.

⁷ Den 29 augusti publicerade Skolverket preliminär betygsstatistik samt statistik som innefattade prövade betyg mellan den 19 juni och 16 augusti. De prövade slutbetygen inkluderas inte i den officiella statistiken för grundskolan som redovisas i denna promemoria.

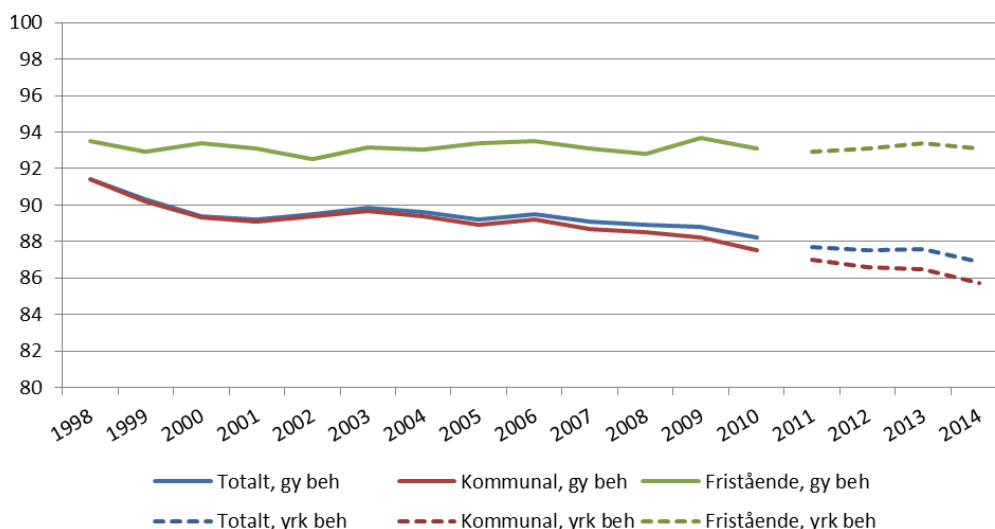
PM

10 (15)

Dnr: 2014:00254

Diagram 6 nedan visar andelen elever som var behöriga att söka till gymnasieskolan för fristående respektive kommunala skolor över tid. Från och med år 2011 görs jämförelsen med behörighet till yrkesprogrammen.

Diagram 6. Andel (%) elever i årskurs 9 som har behörighet till gymnasieskolan i kommunala och fristående skolor, åren 1998-2014.

Det skilde i genomsnitt 7,4 procentenheter mellan kommunala och fristående skolor i andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program. Bland elever i fristående skolor var behörigheten 93,1 procent och på kommunala skolor 85,7 procent. Då över 80 procent av eleverna i årskurs 9 gick i kommunala skolor blir den totala andelen behöriga 86,9 procent, dvs närmre de kommunala skolornas genomsnitt.

Generellt sett är det en större andel flickor som är behöriga till gymnasieskolan än det är pojkar. Våren 2014 var 88,2 procent av flickorna behöriga till gymnasieskolan, medan motsvarande för pojkarna var 85,3 procent. Skillnaden i andel behöriga mellan pojkar och flickor var större i kommunala skolor än i fristående skolor. Detta ska sättas i relation till att det är en större andel flickor i fristående skolor och att elever i fristående skolor generellt har högre betyg.

Meritvärdet fortsätter att öka medan behörigheten sjunker

Den här promemorian beskriver tre huvudsakliga resultatmått som sammanfattar elevers slutbetyg. Det är andel elever som når kunskapsmålen, andel elever som är behöriga till gymnasieskolan samt genomsnittligt meritvärde. Dessa mått beskriver slutbetygen på olika sätt. De olika resultaten kan verka vara motstridiga som att andelen elever som har behörighet till gymnasieskolan minskar samtidigt som det genomsnittliga meritvärdet fortsätter att öka.

Tidigare avsnitt har beskrivit att andelen elever som saknar godkänt betyg i ett ämne har minskat något de senaste åren medan andel elever som saknar godkänt

betyg i fler än ett ämne har ökat. Eftersom det senare utgör en större andel av alla elever i årskurs 9 innebär det att det är en stor andel elever som inte uppnår godkänt betyg i flera ämnen. Det påverkar då även andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan eftersom det krävs minst åtta ämnen med godkänt betyg för att vara behörig till yrkesprogrammen, vilket är detsamma som att vara behörig till gymnasieskolan.

I resultatet för behörighet ingår samtliga elever i årskurs 9, oavsett om de har fått slutbetyg eller inte. Det skiljer sig något från elevgruppen som ingår i beräkningen av genomsnittligt meritvärde. Resultaten för genomsnittligt meritvärde baseras på elever som har fått slutbetyg, dvs de har minst ett godkänt betyg. I och med det går det att utläsa att de elever som får godkänt betyg får i högre grad högre betyg eftersom det genomsnittliga meritvärdet ökar.

Detta speglar skillnaden mellan eleverna, där en större andel inte klarar sig igenom grundskolan med godkända betyg, samtidigt som de som klarar sig får allt högre betyg.

Elevsammansättningen i årskurs 9

Elevernas förutsättningar liksom skolornas förutsättningar varierar och statistiken visar generella skillnader i betygsresultat mellan olika elevgrupper. Det är därför av intresse att närmare beskriva elevsammansättningen i årskurs 9.

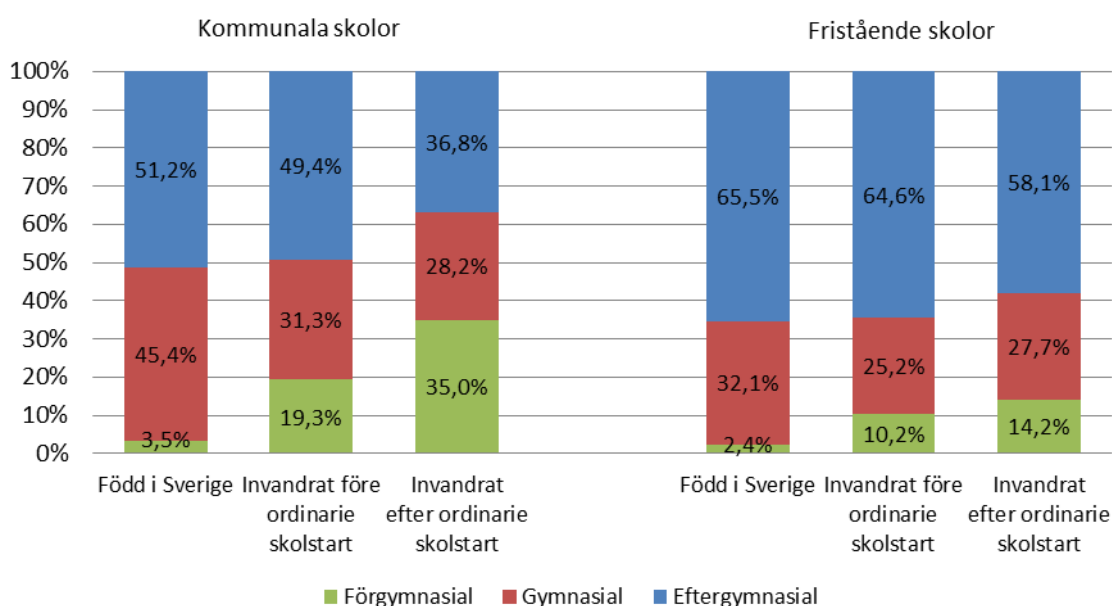
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå samt huruvida eleverna är födda i Sverige eller inte är faktorer som har visat sig ha en generell påverkan på elevernas genomsnittliga betyg. Närmare 12 procent av eleverna som gick i årskurs 9 läsåret 2013/14 var födda utomlands och närmare 67 procent av eleverna som är födda utomlands hade invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart. Omkring 30 procent av eleverna födda utomlands hade invandrat de senaste fyra åren. De beskrivs i statistiken som nyinvandrade elever. De nyinvandrade eleverna utgjorde drygt 3 procent av samtliga elever i årskurs 9. Drygt 50 procent av eleverna i årskurs 9 hade föräldrar med eftergymnasial utbildning. Endast en mindre andel (knappt 6 procent) hade föräldrar med förgymnasial utbildning motsvarande grundskola.

Föräldrarnas högsta utbildningsnivå ser också olika ut mellan elever som är födda i Sverige och elever som invandrat före respektive efter ordinarie skolstart. Medan drygt 3 procent av eleverna födda i Sverige har föräldrar med förgymnasial utbildning är motsvarande siffra för elever som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart över 33 procent. Andelen elever med eftergymnasialt utbildade föräldrar är också betydligt lägre bland elever som invandrat efter ordinarie skolstart.

Elevunderlaget skiljer sig också mellan kommunala och fristående skolor. Andel elever med högt utbildade föräldrar var högre i fristående skolor (64 procent) än i kommunala skolor (49 procent). I fristående skolor var det också vanligare att ele-

ver födda utomlands hade invandrat till Sverige före ordinarie skolstart medan det i kommunala skolor var vanligare att elever födda utomlands invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart. Mindre än 1 procent av de nyinvandrade eleverna gick i fristående skolor. Diagrammet nedan visar fördelningen av föräldrarnas utbildningsbakgrund bland elever födda i Sverige samt bland elever födda utomlands som invandrat till Sverige före respektive efter ordinarie skolstart, på kommunala respektive fristående skolor.

Diagram 7. Eleverna i årskurs 9 fördelat på föräldrarnas högsta utbildningsnivå⁸ och om eleven är född i Sverige eller utomlands. Visat för kommunala respektive fristående skolor, läsåret 2013/14.

Som diagrammet visar skiljer sig de olika grupperna tydligt mellan kommunala och fristående skolor. Störst skillnad kan man se i gruppen av elever som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart. Det bör dock uppmärksammas att gruppen av elever som invandrat efter ordinarie skolstart var relativt liten i fristående skolor och omfattade knappt 600 elever.

En beskrivning av resultaten utifrån elevernas förutsättningar

Samtliga resultat bör sättas i relation till olika bakomliggande faktorer som tenderar att påverka elevernas förutsättningar och resultat. Elever som har gått samtliga nio år i svensk grundkola har till exempel andra förutsättningar att klara sig i skolan än elever som invandrat till Sverige sent under sin skolgång. Ett exempel på detta 2014 är att det bland elever som saknade godkänt betyg i fler än ett ämne var en högre andel elever som har kommit till Sverige efter ordinarie skolstart jämfört med dem

⁸ Räknat för de elever där uppgift fanns för föräldrarnas utbildningsbakgrund. För 2 601 elever saknades sådan uppgift.

som hade minst ett godkänt betyg. Bland elever som hade minst ett godkänt betyg var det också en högre andel elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning. Nedan beskrivs några av de många faktorer som kan påverka elevernas generella resultat.

Behörighet

Bland elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning var närmare 95 procent behöriga till gymnasieskolan. Över 92 procent av dessa elever var behöriga till Naturvetar- och teknikprogrammet, vilket var det behörighetskrav som eleverna hade svårast att nå upp till. Motsvarande bland elever vars föräldrar har gymnasial eller förgymnasial utbildning var drygt 81 procent med behörighet till yrkesprogram och knappt 75 procent till Naturvetar- och teknikprogrammet. Det skilde därmed nästan 14 procentenheter i behörigheten mellan dessa två grupper.

Bland elever födda i Sverige var 90 procent behöriga till gymnasieskolan 2014. Motsvarande bland elever födda utomlands som invandrat före ordinarie skolstart var drygt 86 procent. Bland de elever som invandrat efter ordinarie skolstart var det bara lite drygt hälften, 52 procent, av eleverna som uppnådde behörighet till gymnasieskolan. Motsvarande andel för elever med föräldrar med förgymnasial utbildning är likt med 56 procent behörighet till gymnasieskolan. Att respektive resultat är lika beror på att de relativt få elever som har föräldrar med förgymnasial utbildning är nära hälften av eleverna födda utomlands och de allra flesta har kommit efter ordinarie skolstart. Det vill säga att i princip är det samma grupp elever som återfinns bland elever som har föräldrar med förgymnasial utbildning respektive elever som är födda utomlands och har kommit efter ordinarie skolstart.

Det nya meritvärdets påverkan för olika elevgrupper

Närmare 67 procent av eleverna hade 2014 läst moderna språk som språkval och därmed haft möjlighet att tillgodogöra sig det 17:e ämnet med 20 extra möjliga meritvärdespoäng. Elevsammansättningen bland dessa elever skiljer sig tydligt från gruppen elever som inte läst språkval och därmed inte hade chans till de extra meritvärdespoängen. I denna grupp är andelen elever födda utomlands som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart hög, omkring 16 procent. Hela 9 procent hade invandrat till Sverige de senaste fyra åren. Utbildningsnivån bland dessa elevers föräldrar var generellt lägre och bara drygt 30 procent hade föräldrar med eftergymnasial utbildning. Motsvarande bland eleverna som läst språkval var drygt 60 procent med eftergymnasialt utbildade föräldrar.

I tabell 4 görs en jämförelse av resultaten beroende på om meritvärdet är beräknat på 16 eller 17 ämnen.

Tabell 4. Genomsnittligt meritvärde baserat på 16 respektive 17 ämnen 2014.

	Genomsnittligt meritvärde		Genomsnittlig meritvärdespoäng, ökning	Andel elever med 17 ämnen
	16 ämnen	17 alt 16 ämnen		
Totalt	214,8	222,1	7,3	61
Förgymnasial	158,5	161,3	2,8	25
Gymnasial	199,3	205,2	5,9	52
Eftergymnasial	235,6	244,7	9,1	75
Födda i Sverige	219,3	227,0	7,7	65
Invandrat före ordinarie skolstart	215,0	222,2	7,2	60
Invandrat efter ordinarie skolstart	161,9	164,8	2,9	24

Den största ökningen syns bland elever som har föräldrar med eftergymnasial utbildning. Minst effekt har det nya meritvärdet haft för elever som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart, samt för elever vars föräldrar har högst gymnasial eller förgymnasial utbildning. Det nya meritvärdet hade alltså störst positiv effekt för elever med redan bra betyg och goda förutsättningar.

Meritvärde

Skillnaderna mellan olika elevgrupper består oavsett om det genomsnittliga meritvärdet beräknas för 16 eller 17 ämnen. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning tenderar uppnå högre betyg än elever vars föräldrar har gymnasial eller förgymnasial utbildning. De elever med eftergymnasialt utbildade föräldrar hade 2014 omkring 40 meritvärdespoäng mer än elever vars föräldrar hade lägre utbildning.

Skillnaden i meritvärde mellan elever födda i Sverige och elever som invandrat före ordinarie skolstart var relativt liten, omkring 4-5 meritvärdespoäng. Den grupp av elever som utmärker sig tydligast är elever födda utomlands och som invandrat efter ordinarie skolstart och alltså inte genomgått hela grundskolan i Sverige. Dessa elever hade i genomsnitt mer än 50 meritvärdespoäng mindre än elever födda utomlands och som invandrat före ordinarie skolstart.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats www.skolverket.se under Statistik & utvärdering/ Statistik i tabeller/ Grundskola/ Betyg årskurs 9. Där finns statistik om slutbetygen för grundskolan, vårterminen 2014.

I Skolverkets databas SIRIS redovisas resultaten på läns-, kommun- och skolenhetsnivå. I Skolverkets databas jämförelsetal redovisas kommunala huvudmäns resultat.

Vill du veta mer om slutbetyg i årskurs 9 finns information på Skolverkets webbplats www.skolverket.se/bedomning.

I redovisningen i databasen SIRIS och jämförelsetal av genomsnittligt meritvärde är det 16 ämnen som tidigare läsårs. Redovisningen av 17 ämnen i meritvärde görs för riket men inte på lägre nivå då osäkerheten finns att det inte är enbart modernt språk som språkval som avses. Det är beskrivet tidigare i den här promemorian.